اثر: قاری محمد رحیم تاجی

تکان

не казах

هر حقوقی صاحبنه عائددر.

Из фондов Российской национальной библиотеки

اورنبورغده «وقت» مطبعه‌سی.
ТИПОГРАФІЯ ГАЗ. „ВАКТЪ" ВЪ ОРЕНБУРГѢ.
1914.

Татар.
З 11089

اثر: قاری محمد رحیم تاجی

تکان

هر حقوقی صاحبنه عائددر.

Из фондов Российской национальной библиотеки

اورنبورغده «وقت» مطبعه‌سی.
ТИПОГРАФІЯ ГАЗ. „ВАКТЪ" ВЪ ОРЕНБУРГѢ.
1914.

Из фондов Российской национальной библиотеки

Инв. № 32620

آنالرغه

آنالر مهربانلر آڭلا قزلر
درست تربیه‌گه بیل باغلا قزلر

یوق ایرسه یوق بولورمز یر یوزندن
دیمم بو سوزنی سزگه بر اوزمدن

یغوب قزلرنی مکتبگه بیریکلر
دوانی تنمایون دردگه قیلگلر

قنی تربیه برگه اوزگالردیك
جهالت ایندی بزنی ئوزگه‌لردیك

یوروب قزلر ایچون مکتب آچیکلر
جهالت مجلسن تاشلاب قاچیکلر

یوق ایرسه حالمز بولغای پریشان
هلاکتگه یتورگای نار سوزان

اگر کورسه کومك سزدن بو ملت
باشیمزدن کیتار ایردی او علت

جهالت دوزخڭ بر شعبه‌سیدر
تریك یوروگان ئولیکنڭ تربه‌سیدر

Из фондов Российской национальной библиотеки

اوقوغان قز بالالر آڭلاسونلر
ایکی یولدن برینی طڭلاسونلر
بری تابماق جهالتدن خلاصی
بری هم بولمق منقرض بلاسی
بیتار جاریه طوغماق ای آنالر
آنالر، أی آنالر، ای آنالر.

قز بالالر

سز ایمه‌سمی یر یوزی گللری
یر یوزینڭ گللری بلبلری
نی ایچون زندان ایچنده قالدیگز؟
تیلمروب حیرت ایچنده تالدیگز.
باغلادیلر معرفت بابن سزه
دیمه بابن بلکه ابوابن سزه
بولسه قز فرزندی کوزگه ایامیون
جاریه قیلدی آتالر بیلمیون
«ایو» ایچنده طوتدی سزنی بنده‌دیك
طوتدی دنیاده سزی شرمنده دیك.

بو دردنڭ دواسی

طلب أیله‌ڭ سزه مکتب آچلسون
معارف باغندن گللر ساچلسون

ادیبه عالمه سـزدن یېتوشسون
جریده‌لر یازوب خدمت ایتشسون .

ملالرغه

سز ایمه‌سمی ضربه اورغان ملته؟
کوز یوموب ملتنی سورگان ذاته؟
ایله‌گز « تـڭری » حقی ایندی علاج
کوڭلمزنی قاره قیلغان علته .

طلبه‌لرگه

بو یوروشده علم «لدن» یوق سزه
بلکه بیلگانـگزده آرتق سـزه
« تـڭری » حقی کوڭلـگزنی تزگزوك
چن معارفکه فکرنی یورگزوك .

آئینه‌گه

بعضاً روسچه هرشـدن باحثدر
قستروب سز بونی نه باعثدر ؟

بوز باله‌غه

یاش بوقه تینمایون کوزن سوزسه

نی عجب قارت بوقه ایپن ئوزسه
شوکا اوخشاش بورالمه قزلردیك
اوزگه ایلنك قزی یکیتلر دیك.

اوغلان بازغه

بیلمی أی بالەلیقده آزغانلر
سزگه یول کوستور بو بازغانلر
فرق ایته آلمی آلد ایله کیتلرنی
شوملر ایندی بوزمك یکیتلرنی.

نادانغه

صورتك آدم اوزك میمون سیاق
توشمەدەدر باشیگە هر کون تیاق
اوگرەنرگە سینەدە عقل و فکر
بار کوکل ایکی کوز و ایکی قولاق.

معلمگه

قورق، اویال کوزنی هیچ الا قیلمه
مکتبك بر چیتن خلاء قیلمه
بالالرغه آنادن یومشاق بول
کم دیمشدر سکا قرمساق بول؟

سارت دیگانلرگه

دیمه‌گزلر ترك ایلن ترك، سارت دیگز
حوت و حمل نیده فیورال مات دیگز
طوغریسی بو سارتنیده ایکی بولوب
بری سارت و بری بولسون تات دیگز.

قان یغلاغان ملتچیلرگه

اغلامه، کوب آغلاغان کوز کور بولور
آغلامیچه، اشله‌گانلر زور بولور.

بایغه

تنما هیچ کمبغلنی غارت قیل
عار ایله ناموسن حقارت قیل
سوز بیروب آقچه بیرمی ویکسل آل
فالمقگده ایزوب نظارت قیل.
تهمتك ایل ایچنده فاش اولسه
نافله نمازغه طهارت قیل
قاضینك قابقاسیدن هیچ کیتمه
آند ایچوب تهمته جسارت قیل.
عاقبت لم یزل نك حکمندن
مال و ملکك کیتوب خسارت قیل
صوکره ایمان قالمی کیتوب بتسه
رانده‌ٔ درگاهه بشارت قیل.

یاش سوداگرگه

دکانده کوب اوطورمی خوب قیلورسن
اوطورساڭ کاغد آقچه طوب قیلورسن
یوکیڭنی ییگل ایت هیچ قالماسون اش
یوق ایرسه سارغایوب قاقچوب بولورسن
باروب گاستینسه‌ده ایچ «آرافی»،«پیوه»
قاریغاچ سوداگرلیك کوب قیلورسن
کوڭلگه توشسه فرضڭ غم ییمه هیچ
ساتوب «ایو» ایله باغنی حق بیرورسن

لکن

جهودلر تا قویاش باتقونچه طورسون
کاغدنی تنکه‌نی طویغونچه کورسون
آلارنڭ فهمی هم ادراکی یوقدر
یعنی دنیـا مالیله کوڭلی توقدر.

قصابغه

اوزڭ مال آلمه، بر عادتنی قویمه
یاڭلمه یاڭلشوب صاغ مالنی صویمه
جهودلردن تلی پونی آلوب سات
آنکده ایسکی‌سن ئزلب تاپوب قات
قیلوب غیرت مسلمانغه ساتاکور
یمانمی؟ دیسه تلدن اوق آناکور
قیلڭ خدمت چورك کوشتلر صاتلسون

مسلمان آشـبنه قورتلر فاتیلسون
ینه بر سوز بور ارزان آلماگزلر
آلوب قیمت سـاتودن قالماگزلر
کسل صاغن مسـلمان بلمبور هیچ
یمان یاخشینی فرقن قیلمبور هیچ
بوغازدن طوقتامی اوتسه تمی شول
یاگیدر ایسکیدر بولسون اوزی مول.

قلندرگه

یورر سـن کوچه‌لرده آدمانه
آلوب بیرگان کشیلردن شادمانه
قیلورسن بیرمه‌گانگه هـم دعالر
دعالر اول دعالر بـد دعالر
در امد آز بولور بو یورمشگدن
بیزار سك صوگره آخر طورمشگدن
کیل ایندی مین دیگان سوزلرنی دگله
بو سوز ایله عمل ایت اشنی اوگله
یولقغان هر کشینی طوت قولندن
یوبارمه یابشـوب صاقـلا یولندن
سخی بول دیب چرایگنی قیلوب آق
بیر ایندی دیب یوزینه تیلموروب باق
غرض اول بیرمکونچه سـنده قویمه
یمه ایچمه یغوب مال هیچده طویمه.

مشهور بر شاعرگه

کوڭللر بواغانر یازغانلرڭدن
سقالسزلر ایله آزغانلرڭدن
بولوب عاشق سقالسزغه کوڭلدن
یازب مدحیه‌لرنی جان و دلدن
آلارنی کوڭلی قاطی دیسن آغلاب
کورای دیب ارقاسندن؟ یولنی چاغلاب
یوروبسن قدرنی بیلمی حسڭنی
دماغڭدن چقار ایندی پیسڭنی
کیل ایندی پشته‌گه اورمه «یَلَوْ» نی
بلمسز بیلمی سوندرمه «اَلَوْ» نی

مسلمان خسته‌لنسه

«تکری» بیردی طماو بولوب یاتسه
معده طولوب ایچی کیبوب قاتسه
ایچکالی آلدروب تِبِرْ هندی
بیگمان یاخشی دیب قیلور ایندی
ایچوب آنی ایچی بتر بولغای
حالی اولگیدن خطر بولغای
خاتونینه دیگای صولوب قالدم
ایچده اخلاط ایله طولوب قالدم
قچقرر سرتراشنی کیلسون دیب
کیلسون و بر طبابت قیلسون دیب

سرتراش بر بر باصوب کیلگای
یانینه نشترن آصوب کیلگای
نادان البته اشنی ساز أیلاب
آنی طبیب دیب پیشواز أیلاب
کوستور کورپه‌ده یاتقان کشینی
قبضیتدن آنڭ قاتقان ایچینی
اول بلمسز افیون ایچکزکای
ییلکاسینه نشترن اورغای
قان کوپایگان دیگای قان چقاروب
بر کون اوتمی کسل جان چقاروب
ئولگوچی کومگوچی دوام ایتکای
دیمه آنچاق بو اشنی عوام ایتکای
بز مسلماندن حکیم دوکتور
یوقلغینه یغلاسم خوبدر.
ایبلەب أیتسه‌گده مونی بلمایدر
بلگانی بلمه‌گانگه اوخشایدر.

(جابلقاده‌گی بایغه جابلساده‌گی بر باینڭ احوالن ایغانی آندن عبرت آل دیب اول باینڭ یوره گینه «تکان»نڭ قادالغانی)

«جابلسا» ده بر نیوك بای بار ایدی
دولتندن ایلگه دنیا تار ایدی
عادتی نان چاینا گانده سویلمك
کورشی نانن کوب یوتای دیب اویلامق
اوز ایونده بولسه نانسز چای ایچوب

کورشیلرده شوربا و شر چای ایچوب
نفسیسنی اولدرمه‌گه بیل باغلاغان
قورقوب آندن «دیو» ملعون آغلاغان
اوز ایونده نان ییمازگه آند ایچوب
یعنی لذتدن بیزوب سوگند (۱) ایچوب
چاه (۲) ایچنده ایردی قزانی آنڭ
بویله اوتوب عمر خزانی آنڭ
قارنینه باغلاب قناعت تاشینی
کمبغلدن (۳) استاب ییار آشینی
کوڭلی صنوق نیگه‌در غکمین بولوب
خیر اشینه تایی یوق سنگین (٤) بولوب
فقر ایلندن قالور ایدی غملره
باقماز ایدی ایکی کوزی نملره (۵)
دیدی بر کون ای خدای بیر و بار
دنیا مالی دلده باغلابدر غبار
ایلده یوق بو دنیا مالی مینده‌در
نانی یوقدر بیسه خویش ایله تبار
ایلنی بارن کوب شکر بای ایتمه‌دڭ
آشلربنی بال ایله مای ایتمه‌دڭ
ایل تیگز بولسه بای قسم بالله
قالماغای لا اله الا الله

---

(۱) سوگند ـ آند .
(۲) چاه ـ قدوق .
(۳) کمبغل ـ یارلی .
(٤) سنگین ـ آغر .
(۵) نملره ـ کوزی یاشلی‌لره .

Из фондов Российской национальной библиотеки

ایلگه رحمك کیلوب گدا ایتدك
خون دل قویمیون اذا ایتدك
سین بیلورسن مینده بر کون آچ ایدم
اوزگه‌لر دیك آچ یالانغاچ ایدم
سین بیلورسن شام وسحر هو دیدم
چوللادم بیر رحمتگدن صو دیدم
آه اوروب کملره سجده ایتمه‌دم؟
تیلمروب کیت دیسه‌لرده کیتمه‌دم
تنکه ایچون قالوب ایدم تنگلره
باش اوروب هر باینی کورسم سنکلره (۱)
تا ایرتدم کوڭلیمی کینْدی ایسیم
قالمدی انسانیت بتدی حسم
کیت کیده ارقامنی بایلرغه تیراب
تنکه جان دیب بیلباوم بیلگه اوراب
باشلادم مال یغماغه غارت ایله
ایلگه یتوشدرگان خسارت ایله
فند و فریبمله ایلنی مات ایدوب
باری یمانلقنی نیچه قات ایدوب
عاقبت وجدانغه اشنی سیزدروب
آنی قویه‌ی بو کوڭلدن بیزدروب
کوزلرندن توکمه‌گونچه یاشلرن
بوسه‌غامه اورمغونچه باشلرن
قللرگدن آلماغونچه قویمادم
هر نه بارن آلماغونچه طویمادم

(۱) سنکلره ـــ تاشلره.

آلدم ایلدن قایتاروب بیرمەس بولوب
راه هدایتکه هیچ کرمەس بولوب
تهمت ایله اوغریلقنی باشلادم
بر بر آلوب یاخشیلقنی تاشلادم
تهمت و بهتان ایله تابدم رواج
ایل مالندن دردیمه قیلدم علاج
ایندی بونی یارن اویلاب آه دیسم
کیتدی وجدان قالمی آه واه دیسم
کوکره‌گمده ذره ایمان قالمادی
آنی اورنن حرص دنیا باغلادی
سین بیلورسن آنی اوزم ایتمەدم
راه ضلالتکه بیلوب کیتمەدم
مین بیلورمن یارن اوزڭ قیلدروب
قویدڭ ایندی رحمتڭدن طویدروب
دنیا عشقینه مینی صالغان اوزڭ
عار وناموس قویمیون آلغان اوزڭ
ایندی یوره‌کمدن چقغان آهمه
کیلسه رحمڭ آه سحرگاهمه
ایندی مینی خیر اشینه مائل
آزغنه انسانیتگه نائل
دیدی مسکین خیر اشین باشلار بولوب
ایلنی مالن آل دیبان تاشلر بولوب
شول زمان شیطان کیلوب وحشت ایله
کردی کوڭلینه آنڭ دهشت ایله
دیدی بولدڭ سین بوکون دیوانهٔ

Из фондов Российской Национальной библиотеки

اوز مالـڭدن سين بو كون بيكانهٔ
كيملره كيتكايدى مالڭ كيلماسام
تيز كيليبان قانلى قولڭ طوتماسام
قورقمه ميليون آقچەلر صاقلار اوزڭ
«تـڭرى» نڭ آلدنده حقلار سوزڭ
قويمادى بيچارەنى شيطان لعين
بايده قويمى پيزلـگين ملعونلغن
(صوڭ خبر)
باى ايله شيطان همانده أيتوشه.
هر ايكيسى بر بردن قايتوشه.
تكان: قيل ترحم اى خداوند كريم
قيلمه اول باينى سزاور جحيم.

كشى نرسه استى؟

بختيار اولمقنى كوب استر كشى
تاپماغه اسبابنى سستتر (١) كشى
عاقبت بدبخت بولوب ئولمكـلگه
طرفه بودر اوز اوزن قستار كشى.

بر طلبەنڭ كوڭلندن

عمر اوتوب علم استەيور كوڭل
اى زنده دل خسته دلم كورگل

(١) سستتر — ايرنچاك.

Из фондов Российской национальной библиотеки

فریاد ایدەر دل چقماز آوازی
صاحب نفس خستە دلم صورغل
آرزوئ علم ایدوب دلم بیمار
ای حکیم حاذق دوا قیلغل
نیلاسم مین تلەکیمە یتشم
پیرمغان امداد ایچون کیلگل
کوررسنك کوزگی کبی بو کوکل صاف
ای رهنما کوکلگە سال غلغل
حیض ونفاس اوقوب آروب تالدق
حالمزگە کیلوب نظر سالغل
آل تیروب نفاسدن بزنی قوتقار
استەسنك هر قیان الوب بارغل
چن دیسم اوقتوب فرکلرنی
دینلرن بوزغوچی بولوب قالغل
قوتلوب فایتغاچ اوق فلا کندن
تفسیر ایلە حدیث تمن تاتغل
مخبر صادقنك کتابندن
مصطفی‌نك شریعتن آلغل
صوکرە افکارمز ایدوب تنویر
سادە اسلام یولی ایلە بارغل

مأیوسلك باسقاندە

نیلەیورسن فلك ایندی؟ زندە دلنی ئولدرن صوك
تنوب آرام ویررسنمی؟ دلنی غمگە طولدرن صوك

Из фондов Российской национальной библиотеки

بو کوڭلنی نیله‌یورسن ؟ قزل گلدیك صولدره‌ن صوك
تاگی دلنی اورتایورسن؟ اعضالرنی کویدوره‌ن صوك.

کوڭل یوواتغانده

شاد بوله‌ق یاخشی ای کوڭل نیچك ناشاد سین؟
ایکی دنیا قایغوسی بولمازدمی تاشاد سین
تنده‌گی اعضالریمگه «نگری» سلطان ایتسه‌ده
شاد ایمس ناشاد ایمس بولغوڭ مکر نیمشادسین.

آرزو کیلگانده

دل ملکنی غارت ایدوب شر بوله‌ق استر آرزو
مین دیدم ای دل سینی ضبط ایتمك استر آرزو
چوق حکایت أیله‌دم نه ایتمك استر آرزو
یول ویرر بولسڭ دیدم قتل ایتمك استر آرزو.

آرزو لشکر توزوب دل ملکنی ایتدی خراب
هی دریغ دل شاه ایکان بولدی اسیر اضطراب
فکر أڭا باقمی مفتن شردن ایتدی اجتناب
چارلاسه فکر وخیال شه سوزینه بیرمی جواب.

جنه‌رال صاوفڭ کوڭلندن

سزگله اتفاق ایتمك گرفتار بلا قیلدی

آلوب عقل و هوشمنی مینك بلاغه مبتلا قیلدی
کیتار صبرم کوکلدن اویلاسم سز قیلغان اشلرنی
وفا بزدن «جفا» سزدن مینی آخر ادا قیلدی
رها تابمق ایدی کیگاشمز اتراك مکرندن
سزك بر نیچه‌گز مکری مینی طرفه گدا قیلدی
دیمم شمدی برادرلر کیلك وجدانه فایتکلر
سزك وجدانگز بزنی أدیرنه‌دن جدا قیلدی
بزه سرمایه اولغای ایدی أدیرنه فالسه بزلرده
ئوزلدی اش دیمم سزدن سزدن بو اشلرنی خدا قیلدی
یقیلغانچی سزگچون خدمت ایتکانده قلاغمغه
یمانغه یاخشیلق قیلمق یمانلق دیب «ندا» کیلدی.

خدایا

خدایا عالم اهلن کور (١) باراتدك
عزازلنی بارینه زور یاراتدك
قیلوب «آدم» غه ملعوننی ایرکلی
نیچون انساننی بونچه خوار (٢) یاراتدك ؟
تانیتمق استه‌کده برلگیکنی
یاشرنوب سوبله‌ئورگه طور یاراتدك
اوزکنی گیزلی طوتساك عالمکدن
نیچون کوکل ایچنده نور یاراتدك ؟
کلیمك بشقه عیسی دینی بشقه

١) کور : صوقر.
٢) خوار: خور.

نیچون انسان باشنده شور یاراتدڭ ؟
حبیبڭ دینی حق اغیار ایناناماز
نیچون اغیارنی کوڭلن کر یاراتدڭ ؟
«نبی» لر کوب بارینڭ دینی باشقه
نیچون عالمده سانسز سر یاراتدڭ ؟
صوغشـغه دین ایچون امتلرینه
آتشماغه تفنك تیر (۱) یاراتدڭ
فرلسه دین ایچون فرزند آدم
نیچون اسرافیلیله صور یاراتدڭ ؟
بهشت تپراغیدن خلق أیلاب آدم
آڭا آخرده بیرنی گور (۲) یاراتدڭ
عزازلگه کوڭلدن آچدروب یول
خراب أیلارگه انی حر یاراتدڭ
یاراتقانڭ باریسی کور وکر (۳) در
پك آزدر قای برینی «در» (٤) یاراتدڭ
عزازلنی فیلوب بزگه مسـلط
نیچون بزنی اوزگدن دور (۵) یاراتدڭ
قیلوب انساننی دینده فرقه فرقه
عداوتنی کوڭلگه چیر یاراتدڭ
دیورسن بوسی مؤمن بوسی کافر
طنمچه باریسنی بر یاراتدڭ

---

۱) تفنك: ملطق. تیر: اوق.
۲) گور: قبر.
۳) کور: صوقر. کر: چوقراق.
٤) در: اصل تاش
۵) دور: آلیس.

کنەکار دیب بزی دوزخکە سالساڭ
نیچون فردوس ایچمدە حور یاراتدڭ
بهشتکه هیچ کررگه استەمزدك
نیچون دوزخنی اوطدن پر (۱) یاراتدڭ ؟
بهشت و دوزخڭ کەلر ایچوندر ؟
که بزگە دوزخ ایدوب ییر یاراتدڭ
یا کٔلمازسەم بهشت و دوزخڭدن
نمونە ییر یوزندە بر یاراتدڭ
«خدایا» کوکٔلمە فیلساڭ غضبنی
عذاب قیلمق ایچونمی دیر یاراتدڭ

تورکیەنڭ آوروپاغە اوپکەسی

اتفاق توزدیڭزلر بر بزنی تالار ایچون
یازشوب «تراکتات» لر پارچەلب آلار ایچون
مدنی همسایەلر بودرمی همسایەلق ؟
سزگە بز ایناننمقدە سز آیاغ چالار ایچون
خیریڭز بودر دیبان امتیاز آلوب بزدن
قصدیڭز پچاق اوروب قانمز یالار ایچون
طوش طوشدن هجوم ایدوب یقاغە یابشدڭز
صاندیڭز تورك ایلندە توب بولوب قالور ایچون
«تورکیە» یخشی بیلور سزدە یوق وفادارلق
یازدیغی کوکٔلڭزە اوپکەسن سالار ایچون.

۱) پر: طولی.

Из фондов Российской национальной библиотеки

بر هادی بولسه

بولسه تورانلیلرغه بر هادی
بولسه‌چی بارلغی کوڭل شادی
فهمی کوب علمی هم بیوك بولسه
کوڭلینه دشمنڭ کویوك اولسه
ایلنی بیوکنی بارن چارلاسه
مدرسه‌دن اوزگه ییرگه بارماسه
بیلباو ایله کیك چاپاننی یاندروب
چالبار و بالته‌گه ایلنی قاندروب
دیسه أی ایل عالم اولوڭ زور اولوڭ
بارچه ایلگه بر یوزنده نور بولوڭ
بارسینه بیرسه قلم هم دوات
تعلیمدن بولسه ایل اهل سواد
بولمه کیرك ایله چاهنی قازیچی
دیسه بولوڭ بارڭ ایندی یازیچی.

صوڭره

علماء سلمه‌نی کچیك قیلسه
تللرن آزغنه سچوك قیلسه
تنماسه ترکی تلگه بیرسه رواج
تلنی بر بولماقینه تابسه علاج.

Из фондов Российской национальной библиотеки

قزانلیلرغه بولك

آفرین تحسین فرزانده کیلمشك اوزغان ایکان
توب ایلی اش توبلی طوتمی جون کبی توزغان ایکان
عالم وعبدالله وآلـکبن کبی‌دن اوزگه‌سی
دن طوتوب دندن بوتان بارن سوتوب طوزغان ایکان
قاتناشوب روسلرغه روسچه سویلی بیلماز یاخشیلر
عمری قانچه بولسه شونچه جهلنی، صوزغان ایکان
شولده یاری بزگه دیب ایجك اوقوتقان بالالر
پك آزی اوك قالغانی صولغه تابا صزغان ایکان
من میکا هیبت سکا دیگان « ایدل » ده یوق قایق
بولماسه یاشچیك توشورمسدن امید ئوزگان ایکان
آلغه بارونك نشانی یوقمی؟ ئلده دیسه‌لر
سوز بودر بلـکچلری «وودقا» ایچوب قزغان ایکان.

بیلمی کیلدی

عدم‌نك ملـکیدن آدم اوزن بلماز بولوب کیلدی
حسابی بیعدد اول مخلوقی دنیا طولوب کیلدی
بیل آلمی نیگه کیلـگانن باری کلدای صولوب کیلدی
عدم ملـکیده اویقودن طوروب آخر ئولوب کیلدی
باروب باروب نبیلر کوب حقیقتلر بیلوب کیلدی
کیچوب اوزدن یوتوب خونابه‌لر آئینی توزدیلر
صوکندن بدبخت امـت یذه باریني بوزدیلر
حقیقت یانیغه یوزمنك خرافاتلرنی توزدیلر

Из фондов Российской Национальной библиотеки

فلـك پروازلرك قويمى پروبالينى ئوزديلر
پلانلرنى گمانلرنى حقيقتغه قوشـوب كيلدى
آچيلغان بر حقيقتنى يابوب كوب سوزنى ئيزديلر
حقيقتنى سـوه نلر تابماغاندن بارى بيزديلر
اميد اوزمى قيوسى يورديلر عالمنى گيزديلر
آغز آچوب معاصردن ياغار تكفيرنى سيزديلر
بيلان خاموش ايكان بلماز روايتلر صوزوب كيلدى
يوموب كوز ايندى اسلام عالمن قويمى بوزر چاغده
اوروب نعره عالملر دينني ايندى طوزدرر چاغده
ياقوب قلبنه ايشانلر ياكّى بر دين توزر چاغده
مسلمانلر قالوب حيرتده اميدلرن ئوزه‌ر چاغده
نه بولدى ديب يازوچيلر بارى بر بر سيزوب كيلدى
قلم تارتوب يازوچيلر آچيق ميدانغه كيلديلر
بارى حقانيتدن سوز آچوب ميدانغه كيلديلر
چكيل ديب بارى بر ئون دشمن غدارغه قيلديلر
حقيقتنى نيچه ملا نمالر صوكره بيلديلر
نيچه عالم آداشقانن بيلوب توبه قيلوب قيلدى .

ايلگه سوغات

كوز قاراسى سارغايور چقمازمى آهمدن دوتون ؟
اورتا يورده ايلنى قيغوسى ايده‌ر تندن اوتون
بر برينه هر مسـلمان آتيبان تلدن اوقون
ديسه بولغايمو چيبار سويله‌وچيلر سوزدن اوكون ؟
ايزدى ايزدردى مسلمـانلر اوزن اوزدن بتون

Из фондов Российской национальной библиотеки

كوز آچوب بافساڭ مسلمان ايچره برليك كورمسڭ
بو ايلڭ خيرى ايچون يوردكده سيتر ديك يورمسڭ
اوز ايوڭ بولمش شو تركستانده بيرليك طورمسڭ
أى قزاق اوز بك تتارلرغه ايركليك صورمسڭ
كيلدى البا صدى ديبان قورقودقوسى سوزدن بتون

چن كوڭلدن طوغرى ايگريدن مسلمان آليدا
برلەشرگه سويلەسڭ نيچه مسلمان يا نيدا
ترك اوچاغيدر شو تركستان مسلمان كا نيدا
قاينامقنى استەسڭ كورمك مسلمان قانيده
سويلەيورده سوزيده اميد ئوزر اوزدن بتون

آلغى وبرگيده مسلمانه مسلمان كوڭلى يوق
آلسه بوتاندن آلور ويرسه بوتانه كوڭلى توق
اوز مسلمانن ايزوب ياطلرنى كوڭلى جوق
ياخشى كيلدڭ ياطلارا مؤمنغه قيلمق كوڭلى دوق
اوزگەلرگه قاتشوب كيتدى مگر اوزدن بتون

بر آديم باصمق بلم سارى مسلمان استەمز
ايل ارا بلگچلرن بلم مسلمان استەمز
اوگرەنرگه اوزگەدن نيچون مسلمان استەمز؟
باش ايدوب بلگچلرن بلمك مسلمان استەمز
يوز توبانگه كيتديلر بيچارەلر اوزدن بتون

ايكو كل آيغل مسلماندن بتون قالمق نيدر؟
سانسز اوبكه كوكرەگم صندوقينه سالمق ميدر؟
تارغوب ايل قيغوسن قويمى بتروب آلمق ميدر؟
«قاريا» ساعت ايكى كيتوڭ ينه اوزدن بتون.

Из фондов Российской Национальной библиотеки

نجات

ایخرد آیغـل بزه یوقمی ؟ جهـالتدن نجـات
قلب پاك مؤمنه كین و عداوتدن نجـات
بگزه‌دن ـــائل مجوسیگه بطـالتدن نجـات
وادئی ظلمتده‌یز استاب شـقاوتدن نجـات
آرزوئی انقراض ایتمش جسارتدن نجات
چاره‌سندن ایخرد اسـلام ایلی حـالینه باق
خیر وشر آینه‌سی كوستردیكی فـالینه باق
بی هنر بدبختلرك كیچمش مه وسالینه باق
بدكهرلر مكریده تاراج اولان مالینه باق
احتیاجی چوق اولوب ایتمش سـخاوتدن نجـات
عصرمز عالملری وكر ایتمیور ملت ایچون
چوق فساد اخلاق اولوب شكر ایله‌یور ذلت ایچون
چالیشوب دنیاده درمان تابمور علت ایچون
باعث نعمت جهان ایچره اولوب امت ایچون
كون باتاندن كون چقان كورمش قساوتدن نجات
بلبـل شـیرین غزلخوانلر وطن باغنده بار
پرورش بلبلغه یوق اسـرو وطن زاغنده بار
صـانما ایـل بلبللری حب الوطن چاغنده بار
سـوز داسـوز اچان داغلر وطن داغنده بار
مختلف اقوام ارا چیكمش حجالتدن نجـات
ترك ایلیدر آسـیا اورتاسـنده قومی نجیب
صبـح آچلدقده شـبی یلدا بزه نوم عجیب
اتحاده دعوت أیلارده بزی قول جیب

Из фондов Российской Национальной библиотеки

اختلاف قومیت تاشلار بزه فوج رقیب
دوستمز دشمن کبی ویرمش خسارتدن نجات
احمدا امتلرك خلق اولدیلرمی غم ارا
یوق مروت دیدیلر کیتمش وفا ماتم سرا
باصدی غفلت امتك بختی نه‌دن بلمم قرا
«قاریا» شکر ایله‌گیل عمرك اوتار بیغم ارا
ایل تمدن تابمه‌سه یوقدر جهالتدن نجات

مینی صورغانغه

خیالم باغچه‌سنده فکر ایچون مستانه یاتمش مین
حقیقتن بیل آلمی فکر صحراسینه قاچمش مین
زراعت دیب کوڭلگه اندوهك تخمینی ساچمش
جهان ایوانیده ایل قیغوسینه طرفه باقمش مین
جهالتدن قابوب امکانینی بر نوع قاچمش مین
بلم المی طویانچه اوتدی عمرم بولدی عقلم لال
قاپای دیب معرفت عارفلره یالباردم ایلکم آل
قایان بلسون او عارفلر بلمدر یاکه فکرم مال
آنکچون باقمدیلر حالمه هرگیز بل آلمم حال
شو باعثدن تجارت خانه‌ده قللق غه باتمش مین
شناور یاگلی دریائی حقیقتغه قالا بلمم
بلم استرده اویلردم شریکلردن قالا بلمم
نیچوندر اوزگه‌لر دیك طوغری یولغه کوز سالا بلمم
بیوکلر حاجتیده اولطروب بهره الا بلمم
بیوکلرگه قیودن تیلمروب مستانه باقمش مین

بولای دیب ایلگه خادم قصد ایدوب اون اوچده چاغمده
اورندم بر نیچه یل کورمی آدم صولده صاغمده
فنا بولغان عمرنی سیزدم ایندی دلده داغمده
تأسفله لبم تشلاب جراحتلر دوداغمده
دیه آلمم بولورغه ایلگه خادم فکرم آچمش مین

«توران» ده اصول جدید مکتبلرینک معلملرینه «تکان» نک نصیحتی

مکتب آچمه دکان آچ
مکتب دکان ایمسمی؟
مکتبدن آل دیکان باج
پیرمغان ایمسمی؟
باشیمه پول دیکان تاج
بوینی یغان ایمسمی؟
ای ظاهری ظهوری
منور کوزنی نوری
جهالتدن دیگان قاچ
ایلدن فغان ایمسمی؟
آیغه بیش صوم؟ اوقوتمه
افسانه‌نی توقوتمه
آقچه یغوب بولک بای
دیمک ملت ایچون وای
بلک معیشت قاطی
مکتب دکان‌نک آتی

مکتب اچمه دکان آچ
دیگان «تکان» ایمسمی ؟

«توران» «دکان» دارلرینه «تکان» نلگ نصیحتی

اوزلگ نسیه‌گه مال آل نسیه بیرمه
اوزلگ کور یاخشیلق سین ایلگه قیلمه
غرض ایلگه بیرگه آچمه قولنی
کوگلّلردن کوگلگه آچمه یولنی
حقگدر یاخشیلق کورمك جهانده
ایشت ناکس بو سر قالسون نهانده
جهانده نیچه کوگلی ساده‌لر بار
قولی آچیق نیچه آزاده‌لر بار
اگر کورسلگ آلار کوب طرفه‌لردر
آیاق چنگی کوزیلگگه سرمه‌لردر
آلورلر ایلدن ایلگه هم بیرورلر
معیشت ایل ایله برگه قیلورلر
کولوب ایل کولسه، آغلار آغلاسه ایل
گدانی شاه قیلور گر باغلاسه بیل
قزقمه سین آلارغه کوب لئیم بول
دیسه دیسون سزاوار جحیم بول

ایل کوگلندن

دیدیلر تاش بقه بر بقال ایمش

ایچکی یا کُلبغ براوزون سقال ایمش
اولچاگانده طوزنی کم اولچار ایچون
طوغریلقنی ماقتاغان نقـال ایمش
فیل اغایده بر بیوك ناندای ایمش
طوغری بولغانده اورافغه تای ایمش
بر یتیمگه ناننی کم اوچاو ایلان
فیلـگه أورلـگان بیوك بر بای ایمش

زرمست کیلـگانده

طورمه تلبه قاچ ایندی مست کیلدی
قاچاکور سینده مست زرمست کیلدی

بر تل کراك

«تـگری» توفیق بیرسـه ایلنی سانچاین
چن «تکان» سـانچمیچه یورمی أنچاین
مین اوتون بولغان بولوب یورتقه کرەم
شـونده اوق نادانی کوردیسم اورەم
قای وقتده مینده یاخشـی یەمده بار
یعنی کوك بیراغ ایله گللرده بار
کوستروب گل صوزسه قولنی سانچامین
بلمـگان غافلنی کوکلن آنچه مین
قصقه هـم نازك ایسـامده اوچلی مین
سانچلوب کوکلـگه کرسـم کوچلی مین

Из фондов Российской национальной библиотеки

مین اگر تلگه قادالسم سینمی؟ دیم
تللرن تورانلیلرنڭ تلمی؟ دیم
ایلگه بر تلنی تاپای دیب استه‌سم
یاخشیسی «خمسه» تلینه قسته‌سم
ایلگه ایولرگه تارالمق استه‌دیم
بر سچوق تلنی تابارغه قسته‌دیم
ترك ایلینڭ بارینه بر تل کراك
شیوه ایله بولسون اول تل مشترك
شیوه‌سی منڭ بر اوزی کمنڭ تلی؟
یعنی «توقایف» چه اول جتك تلی.

اوخشایدر

دیوانه بزم ایلده داناره اوخشایدر
داناسی بزم ایلنڭ دیوانه‌گه اوخشایدر
عالمی بو ایلنڭ بر بیگانه‌گه اوخشایدر
واعظی بو ایلنڭ هچ بلمم کمه اوخشایدر
بر باقشده ایشانی پرزاده‌که اوخشایدر
دنیانی طلاق ایتکان آزاده‌گه اوخشایدر
أیتکان‌سوزی‌راست بولسه‌دنیانی‌قیلوبدر زیچ
دریائی حقیقتدن صاغرنی طوتوبدر ایچ
غم یمه بو ایل ایچون زیرا که بولوبدر کیچ
آنلرغه ایناننمازده ایمانمی قالوبدر؟ هیچ
ظاهری تبرك نڭ بیچاره‌گه اوخشایدر
قول‌بیروب‌سناب‌کورسڭ‌خونخواره‌گه‌اوخشایدر

وقتنده تابوب شهرت تورانني مقام ايتكان
«تكرى»نڭ رضاسيچون غفلتنى حرام ايتكان
يوليدن آداشـمازغه ايماننى مرام ايتكان
قالميـون جهالتده مكتبده حرام ايتكان
احفادى عزيزلرنڭ حيوانلره اوخشـايدر
فردوس كبى توران هم ويرانه‌گه اوخشايدر
باق ئنه بو ملتنى غفلتده ياتوب قالدى
كرديده جهالتگه طورميون باتوب قالدى
غيرت و حميتنى شهوتكه ساتوب قالدى
كوب اويا و كوڭللر هم تاش بولوب قاتوب قالدى
«طغرل» ايله «راجى»لر أواره‌گه اوخشايدر
لامپه‌غه اوزن اورغان پروانه‌گه اوخشايدر.

يازدى يازديده «تكان» ده چارچه دى
قالمدى الدمـده كاغد پارچه دى.

قارى محمد رحيم.

Из фондов Российской национальной библиотеки

Татар.
3-11089
300/36
Из фондов Российской национальной библиотеки

Из фондов Российской национальной библиотеки

Татар.
3-11089